

INTERJÚ DR. BÖJTI BÉLÁVAL

Előként kezdjük családi körülményeiddel, iskolákkal, pályaválasztással!

Köszöntöm az olvasót; a zalai falvakban ugyanis, gyermekkoromban, előre köszöntünk. 1933-ban születtem Nagykanizsán. Felmenőim gazdálkodók voltak, „fűzfa-nemesek”; sok-sok gyerekkel a családban. Édesapám katonai pályára került, két világháborúban harcolt hősiessé, az adott korszak követelményei szerint. Katonai pályafutása azonban 1943 februárban tragikus véget ért: a Délvidéken, Csáktornya környékén a partizánok lelőtték. Hárman voltunk testvérek, én a legkisebb, s attól kezdve édesanyám három árvát nevelt. Apámat katonai pompával temették és a búcsúztatás után a hadtest parancsnoka közölte édesanyámmal: „Asszonyom, az árvákról természetesen gondoskodunk!”. Így kerültem tíz éves koromban Kőszegre, a *M. Kir. Hunyadi Mátyás Katonai Nevelőintézetbe*. Az intézmény most ünnepelte fennállásának 150. évfordulóját; múzeuma őrzi anyámhoz írt egyik levelemet és a derékszíjamat.

1945-ben, a háború végén, megszűnt a katonai nevelés, ekkor Nagykanizsán, a Piarista Gimnáziumban folytattam tanulmányaimat. Az átmenet a polgári életbe zökkenővel járt: mindjárt az elején latin-

50 éve épült fel a Siófoki Viharjelző Obszervatórium: 1956. december 31-én történt az épület műszaki átadása. A nevezetes évforduló alkalmából érdemes felidéznünk a LÉGKÖR 1957. évi 1. számát, amelyben – az Obszervatóriumot megálmodó és annak építését szó szerint kiharcoló – Zách Alfréd helyettes igazgató írja *ELKÉSZÜLT A SIÓFOKI OBSZERVÁTORIUM* címmel: „Ismét gazdagabb lett a magyar meteorológiai szolgálat egy létesítménnyel, de ezzel együtt gazdagabb lett a magyar építészet, és nem utolsósorban Balatonunk is. A Balaton egyik legszebb pontján emelkedik a türkizzöld kis épület a tó fölé nyúló toronnyal, mintegy kémlelve a magyar tenger különleges időjárás viszonyait és örködve a hirtelen jövő, veszélyt hozható szélviharok fölött. A siófoki kikötőből kifutó, vagy oda beérkező hajók kirándulói, akarva nem akarva gyönyörködhetnek benne. Az épület harmonikusan beilleszkedik a balatoni tájba, a hullámzó vízfelület és a zöldellő somogyi partok közé...”

Zách Alfréd – akit az Obszervatórium állítólagosan pazarló kivitele miatt akkor feljelentettek, de a hatósági vizsgálat őt teljesen tisztázta – a továbbiakban így ír: „Az épület kifejezi – mint eszmét, amit az építész szem előtt tartott – a földön állás nyugalmát és az elemekkel való tevékeny szembenállást. Formái a torony és a szabadlépcsők kivételével nyugodtságot és az emberi hajlék intimitását sugározzák. Mindezt teljessé teszi a szép kertészeti munka...”

A balatoni viharjelző szolgálatban a leghosszabb időt – vezetőként is – Böjti Béla töltött el, aki 28 évig irányította az Obszervatórium munkáját. A fél-évszázados évforduló alkalmából ezért Őt faggatjuk: a LÉGKÖR kérdéseit dr. Ambrózy Pál és Mezősi Miklós tette fel Bélának.

ból megbuktattak... Nem voltam valami nagy erőssége az iskolának, ezért vakációk idején – nagyszüleim jóvoltából – a közeli ferences rendház papjai okíttattak, főleg latinra; (ott találkoztam egyébként az akkor még kispap *Paskai László* későbbi bíboros, esztergomi érsekkel is). Gimnáziumi éveimet tehát a katonás rend, a piarista nevelés és a falusi környezet ferences szellemsége egyaránt meghatározta. A nyarakat egy kis zalai faluban töltöttem, ahol a félrevert harangokkal kísért „viharok” élményei magukkal ragadtak. Ekkor fogalmazódott meg bennem a pálya, a hivatás keresése és érettségi után – katonai pálya helyett – a meteorológus szakra jelentkeztem. 1955-ben kaptam diplomát, 1972-ben doktoráltam és 2005 őszén az ELTE rektora adta át az aranydiplomát. Az egyetemen kiváló tanáraink voltak; a névsor felsorolása helyett: *Tanár Urak, köszönöm a nevelést!*

Hogyan kerültél Albániába – mint ifjú meteorológus – és hogyan tértél vissza onnét?

A meteorológus szak akkor is az ELTE Természettudományi Karán működött. A kollégiumban egy szobában laktam *Jaho Siri* albán és – milyen véletlen – *Ambrózy Pál* évfolyamtársaimmal. Sirit segítettem eligazodni a magyar nyelv rejtelmében, ő meg albán szavakkal tömte a fejemet (aminek később nagy hasznát vettem!). A nemzetközi menzán sok kínai, argentin, görög és más nemzetiségű hallgató étkezett és ott egyszer összekacsintottam egy csinos gyógyszerész-hallgatóval, az albán *Zogulla-val*. Diákserelemnek indult, máig tartó házasság lett belőle! De a házasságkötésünk igazán bonyolult volt: *Zogullával* megkerestük *Dési Frigyes*t, aki segített megszerezni az Elnöki Tanács engedélyét. Az albán Elnöki Tanács viszont azt kérte, a diploma megszer-

zése után dolgozzunk Albániában, mert gyógyszerészre és meteorológusra nekik egyaránt szükségük van. Az albán jog szerinti házasságot 1955-ben kötöttük a követségen, Jaho Siri tolmácsolt; mosolygó évfolyamtársaim meg azt kérdezték tőlem: „Jó lesz ez neked?”

Ifjú diplomásként először az Országos Meteorológiai Intézetbe [OMI] jártam szakmai gyakorlatra és felkészülésre. Legjobb gyakorlati tanácsokat Veress Lászlótól, a gépészmérnök képzettségű, de háborús tapasztalatokkal is felvértezett repülés-meteorológustól kaptam. [Ő korábban már járt Albániában Zogu albán király és Apponyi Zseraldina esküvőjén]. Laci bácsi emlékezetes tanácsa (némi MASZOVLET-vodkával kísérve) így hangzott: „Sűrű izobár = nagy szél” Ma is igaz, bármilyen humorosnak tűnik. Zogullával 1956. március 5-én utaztunk el Albániába.

Az Albán Hidrometeorológiai Szolgálatnál dolgoztam Tiranában, technikai tudományos besorolásban, igen szép fizetéssel, még lakást is kaptunk. Állomások telepítése, csapadékadatok értékelése, valamint szaktanácsadás volt feladatom repülőterek építéséhez, lecsapolási munkálatokhoz; 300 állomást látogattam végig. Munkámat segítette az is, hogy egyetemi szakdolgozatomat „Az orográfia hatása a csapadékra” címmel írtam s ez igazán hasznosnak bizonyult Albániában. Jaho Sirivel dolgoztam együtt, munkatársaink idős, de széleskörű ismeretekkel rendelkező, Grazban, Párizsban, Rómában tanult mérnökök voltak. A Szolgálat létszáma akkor 350 fő volt (a hidrológiai hálózat észlelőivel együtt) és az Akadémia irányítása alatt működött. Tiranában született kislányunk is, Karolin. A még élő albán családtagokkal máig szoros a kapcsolatunk. [Ha a kedves olvasó a www.shqiperia.com honlapra kattint, ott világnyelveken bepillantást nyerhet a sasok országába: az albánok egyaránt tisztelik Hunyadi Jánost és Zogu királyuk nejét, a magyar Apponyi Zseraldinát].

A Siófoki Viharjelző Observatórium 1956 óta áll a nyugati mólószármay Balatonba nyúló bővületének sarkán; tervező: Molnár Péter

Mikor helyeztek Siófokra és melyek voltak első tapasztalataid az 1956-ban felépült Observatóriumban?

Albániából történő visszatérésemről Dési Frigyessel leveleztem; első válasza finoman szólva is tartózkodó volt, de a személyes találkozón egészen másként, nagy szeretettel fogadott. (Mindenki gondolhatja, hogy miért írta azt a levelet...). 1958-ban tértünk vissza Tiranából és előbb Lorincen dolgoztam, az Aerológiai Observatórium Sugárzási Osztályán: a Nemzetközi Geofizikai Év adatait dolgoztuk fel a hazai állomásokról, mértünk, sokat jártunk vidék-

re. Dési professzor egy négy szemközti eligazítás után – amelynek részleteit nem tartom illendőnek közreadni – 1959. január elsején helyezett Siófokra, az OMI Balatonkutató és Viharjelző Observatóriumába.

Milyen körülményeket találtál Siófokon és kik dolgoztak akkor ott?

Az idén 50 éves, látványos épületet az Ybl-díjas Molnár Péter tervezte. [Építész körökben még ma is oly magasra értékeli a létesítményt, hogy 2006 tavaszán az OMSZ-tól egy kiállításra kölcsön kérték a teljes tervdokumentációját! – a szerkesztő megjegyzése]. 1957 előtt az állomás és a viharjelzői munka is a szigeten, a hajókikötőben működött. Érkezésem előtt az új épületet már belakták, Tóth Pál vezetésével a párhuzamos méréseket is elvégezték. A személyzetet illetően pedig röviden válaszolok: az OMI vezetése – egy kivétellel – oda számúzta az 50-es évek összes kellemetlenkedőit, akiktől Budapesten meg akartak szabadulni...

A balatoni viharjelzés látványosan átalakult 1956-tól napjainkig. Aktív szolgálati idő alatt milyen fontosabb technikai és módszertani fejlesztések történtek Siófokon?

A műszaki fejlődést csak címszavakban lehet felsorolni: a háború után újjászervezett balatoni vihar-

Az Observatórium kertje 1957-ben

Légifelvétel 1965-ből; fotó: dr. Simon Antal

jelzést 1951-ben még a dunántúli tűzoltóőrökre (!) szervezett veszélyjelentő állomások segítették. 1955-től – a Varsói Szerződés jóvoltából – már 21 főállomás működött az országban, saját személyzettel; ezekből 10 volt a Dunántúlon. Az 1960-as évek derekán kaptuk a villámszámlálót, majd a goniométer*, amivel Siófok belépett a „Középeurópai szférikus* iránymérő hálózatba”, [a mai vilámlokalizációs rendszer, a SAFIR elődjébe – szerk.]. Ezzel viszont nem volt szerencsénk: a túl érzékeny goniométer nemcsak egészen távoli villámokat mért be, hanem állandó helyű mesterséges kisüléseket is, [a rossz nyelvek szerint részecskegyorsítókat. Erre mondta *Mátyás Dezső* fiatalon meghalt észlelőnk: „*Mi a csuda, ezeken a helyeken ZEUS dolgozik, hogy mindig villámlik?*”].

1969-ben települt Ferihegyen az NDK gyártmányú időjárásiradar és ekkortól van elektromos vízhőmérőnk is. 1974-től indultak meg az első távszélmérők: ettől kezdve már azt is tudtuk, hogy éppen milyen szél fúj a tó túlsó partján... 1981-től állt üzembe Szentgottárd-Farkasfán az MRL-5 időjárásiradar, ami éjjel-nappal sokat segített nekünk, viharjelzőknek.

Hasonlóan alakult a távközlés fejlődése is: 1952-ben még a honvédelmi miniszter külön engedélyre kellett

a Budapest-Siófok-Keszthely önálló távgépíró összeköttetéshez; akkor ez volt a viharjelző meteorológus egyetlen kapcsolata az OMI-val. 1962-től rádiós faksimilén* vettük az időjárás térképeket Frankfurtból és Bécs-Schwechat repülőtérrel. Megindult a rádiógéptávíró üzem is: közvetlenül hozzáfértünk a nemzetközi meteorológiai központokhoz. A döntő távközlési áttörést az OMI URH rádiótelefon hálózata hozta 1968-ban: attól kezdve bármikor kapcsolatba léphettünk a dunántúli főállomások észlelőivel, akik szinte

Viharjelző rakéták kilövése;
(a rakéták 1987-ig voltak használatban)

riporterként közvetítették Siófokra a természetben lejátszódó folyamatokat. [A mobiltelefonok lehetőségeit kihasználva ma is jó lenne egy ilyen szolgáltatás – ezt állítom]. 1989-ben kapcsolták be Siófokot az OMSZ távközlési számítógépéhez, középsebességű vonallal.

A jelzőrendszer technikája is gyökeresen megváltozott szolgálati idő alatt: a kézi kapcsolású postai telefonon riasztott, sárga/piros rakéták miatt sok panaszt kaptunk az üdülőktől. Egyre inkább kiütköztek az akkori viharjelzés hibái, a „tűlbiztosítás”, az éjszakai riasztás és a feloldás hiánya, a hosszú korlátozások. Az állami vezetés éppúgy mint az OMSZ vezetői igyekeztek valami új rendszerrel orvosolni a hibákat. 1972-ben a METESZ, MAHART és a BM ankétot szervezett a balatoni viharjelzésről s ott hangzott el először: „*Fényjelzőket a Balaton mellé!*” De addig hosszú volt az út: előbb külső szakértők „nagy ötleteit” kellett megvizsgálnunk: pl. a színes katonai füsttrakéták, hangágyú, vagy a Balaton közepén lehorgonyzott jelzőhajók alkalmazását. 1977-től így 10 év telt el további kísérletekkel, tervezéssel, amíg – a nyugat-európai üdültavakon már bevált – távvezérelt fényjelzők hivatalosan is felváltották a rakétákat. Az Observatórium mostani vezetője, *dr. Barta Imre* kollégám – később utódom – lövette az utolsó rakétákat 1987. szeptember 27-én. Ezzel új korszak kezdődött a balatoni viharjelzésben.

A sikeres viharjelzéshez nemcsak fejlett technika kell, hanem elméleti megalapozás is. Ez milyen szervezeti keretben történt?

A nagy nevekkel fémjelzett kutatók hosszú sorát lehetne itt felsorolni, hazai és nemzetközi sikerekkel. Dési Frigyes és *Bodolai István* irányításával az OMI tornyában működött egy „*Dinamikus meteorológiai kutatócsoport*” [később osztály], amely elméleti és gyakorlati kérdé-

Forgótükörös fényjelző Zamárdiban; (1985)

sekkel foglalkozott a szinoptikus meteorológia, viharjelzés és a légkör dinamikája témakörökben. Ide bedolgoztam én is: elsőként a víz és levegő közötti kapcsolattal foglalkoztam, majd a mezoszínoptikán belül a szelek, különösen a viharjelzéshez igazán fontos pre- és postfrontális szelek előrejelzésével, a nyomásmező segítségével; ott akkor egy kitűnő csapat állt össze (Bodolai Istvánné, Ambrózy Pál, Götz Gusztáv, Tanczer Tibor). Feladatomból az autópályák tervezéséhez Magyarország hófúvási viszonyainak vizsgálata is. Mindezeknek később nagy hasznát vettem, amikor az Observatóriumban időnként megjelent az itt állomásozó Déli Hadseregcsoporthat [szovjet alakulatról van szó – a szerk.] főnöksége (tolmácsot is hoztak) és igazolást kért arról, hogy adott napokon, három dunántúli bázisuk környékén, a kávézóban (!), heves viharok voltak. Megkapták. Mindez írásban is megvan az irattárunkban, „titkos” jelzéssel... Ez a kapcsolat később odáig fejlődött, hogy telexen megkaptuk tőlük a szovjet radarok adatait s így elkezdhettük a kifutószél és a radarjelek összefüggését vizsgálni.

Visszatérve a 60-as évekre, 1964-ben Dési Frigyes megbízott az Observatórium vezetésével, azzal az indokolással, hogy „Elég sok a vihar ott lent!”. Ehhez persze tudni

kell, hogy Dési a magyarországi zivatarokról írta doktori disszertációját; dedikált példány van belőle az Observatórium könyvtárában! Ezután több külföldi ösztöndíjat is kaptam és előadásokat tarthattam „Sturmwarnung am Balaton See” címmel a környező országokban (Ausztria, Német Szövetségi Köztársaság, Olaszország, Jugoszlávia).

Mire emlékezel még az Observatóriumban eltöltött évtizedekből?

1958–1962 között Siófok volt a Balaton-kutatás bázisa, dr. Kakas József irányításával. Abban az időszakban kiszolgáltuk a Budapest-Siófok közötti nyári repüléseket is. Telente mértük a jégvastagságot, 1967-től a hókristályokat is. 1963-ban a Meteorológiai Társaság Vándorgyűlését Siófokon külön bélyeggel köszöntötte a Magyar Posta. 1968-ban hoztuk létre a mai szép könyvtárat; 1971–72-ben felújították az Observatóriumot és a toronyba légkondicionálót szereltek. 1975-ben megkezdtük a Velence-tavi viharjelzés rendszeres kiszolgálását s attól kezdve már közvetlenül adhatunk előrejelzést a Magyar Rádiónak. [Ez persze nem ment simán: sok vitám volt velük, mert időhiányra hivatkozva megválták jelentéseinket. Akkor Bodolai Istvánnal és Máhr Jenővel felkerestük az egyenruhában villogó (néha még manapság is megszólaló) vezető szerkesztőt és egy nagyon kemény tárgyalás során elértük – a „belügyminiszter elvtársra” hivatkozva –, hogy vágás nélkül adják le előrejelzésünket, amit persze előtte mindig egyeztetünk a budapesti kollégákkal].

Az OMI/OMSZ vezetői külföldi vendégeiket mindig szívesen vitték az Observatóriumba, a viharjelzés bemutatására. Kik voltak a legérdekesebb, legnevesebb szakmabeli látogatóid a vendégkönyv szerint?

Eseménynaplónk szerint 1990-ig (vagyis nyugdíjazásomig) 26 országból 340 külföldi szakember lá-

togatta meg az Observatóriumot. D. Arthur Davies WMO főtitkár kétszer is járt nálunk; első alkalommal 1961-ben. [Akkor egy éjszakán át igen jó hangulatú kártyaparti volt a Csárdás Étteremben: az egykori tengerész és kitűnő tolmácsa (akinek ugyan nem sok dolga volt, mert a „zsuga-szakma” nemzetközi és forintban folyt), továbbá Dési, személyem és még a pincérek is játszottak...]. Davies úr 1976-ban ismét meglátogatott bennünket, beírását az OMSZ Múzeumában levő siófoki gyűjtemény őrzi: „Különösen boldog vagyok, hogy írhatok, 15 évvel ezelőtt is nagy hatást gyakoroltak rám a látottak...” – szól a hiteles fordítás. A következő WMO főtitkár, Obasi úr feleségével érkezett 1986-ban, Barát József elnökünk társaságában. A szakmai látogatás után egy kis pókhálós, magyar borozóban igen jól érezték magukat vendégeink!

A világ minden tájáról érkeztek hozzánk Mészáros Ernő akadémikus tanítványai. Itt járt Hromov professzor, a szinoptikus meteorológia atyja, de amerikai kutatók is. A legjobb kapcsolat az osztrák, német, szlovák, jugoszláv és szlovén kollégákkal alakult ki. Örömmel emlékezhetek, hogy annyi híres emberrel találkozhattam. Legkedvesebb vendégeim a nyári gyakorlatra érkező meteorológus hallgatók voltak: őket nem kellett szoros nyakkendőben fogadnom...

És kikre emlékezel a nem szakmai, hanem állami protokoll vendégek közül?

Egyszer telefont kapok, hogy magas rangú (észak) koreai vendég érkezik hozzánk, mindenki katonára, titkos az akció. Jöttek is, a vendégek farmerben, mellettük két magyar ezredes, mint tolmács, egyenruhában. Mondták, hogy adják jelentést a vendégnek. Adtam. Ezután vigyázzba állították, azzal, hogy most Kim Ir Szen elvtárs nevében ki-tüntetést kapok, nem mástól, mint a farmerbe álcázott koreai honvédelmi

miniszter helyettesétől. Fehér ingben voltam, ami csupa vér lett, amikor a tábornok elvtárs mellemre szúrta a medáliát. — Más: jön a japán igazgató, cigarettával a kezében, miközben Mátyás Dezső észlelőnk meg éppen hidrogénnel tölti a ballont, majd elkezd a pilotozást, természetesen egyedül, ahogy az nálunk szokás volt. A japán meg csak bámult, mert ezt náluk mindig ketten csinálják! — Érdeemes megemlékezni *Krasztanov* professzor látogatásáról is, [bolgár igazgató, akadémikus, hosszú hullámos hajjal – *a szerk.*]. Amikor Ferihegyre megérkezett, Dési képviselőtében Veress Laci bácsi fogadta és – szokásos piás hangulatában – kezet csókolat neki, oroszul „Tisztelt Asszonyom” megszólítással. Amit ezért Désitől kapott! — *Fidel Castro* is üdült a Balatonnál, Aligán. Ő nem jött Siófokra, hanem Tihanyba vitték hajóval, a kormányórság meg negyedóránként kért tőlünk időjárási tájékoztatást. URH-án riadóztattam összes dunántúli állomásainkat, még a légy zümmögését is jelentették. Amire nagy szükség is volt: hirtelen vihar jött és a kubai elnököt helikopterrel kellett visszavinni Aligára.

A Magyar Meteorológiai Szolgálat büszke lehet a Siófoki Viharjelző Observatórium munkájára, mert itt 50 év alatt szinte minden

nyáron előfordult akkora vihar, mint ami most Pesten egyszer volt augusztus 20-án, miközben a Balatonnál külföldi kormányfők, vezető politikusok üdültek.

Milyen volt kapcsolatot a külső szervekkel, elsősorban a Balatoni Vízürendészet vezetőivel?

1980 őszen a Siófoki Városi Tanács dísztermében mintegy 200 résztvevő kézfeltartással a Hazafias Népfront városi elnökének választott. Ettől kezdve társadalmi rendezvényeken is megjelenhettem, így az Observatórium külső kapcsolatai kiszélesedtek. A Balatoni Vízürendészet, a MAHART-tal – vezetőikkel és beosztottakkal egyaránt – szinte baráti kapcsolatunk volt, éppúgy, mint a Balatoni Intéző Bizottsággal, vagy a Magyar Vitorlás Szövetséggel. Úgy fogalmaznék: Egy mindenkiért, mindenki a BALATONÉRT!

Elmaradt, vagy késedelmes riasztás miatt előfordult-e vízi-baleset a Balatonon?

Hála a jó Istennek, nem. Vezetésem alatt nem kellett bírák elé állnunk és az Observatórium munkatársainak azóta sem, immár 50 éve. Viszont szomorúsággal tölt el, ha a Balaton áldozataira gondolok, nagyon sok

ilyen volt, egyes években 30–35 fő veszítette életét a tóban, a legtöbbjük a saját felelőtlensége miatt. Amiben persze közrejátszott, hogy a régi jelzőrendszer hiányosságai miatt nem volt folyamatos tájékoztatás a viharveszélyről, a felröppent rakéták színe és hangja csak pillanatnyi információt adott, a mólókon levő jelzőkosarat meg sokszor napokig felhúzza felejtették. Nem véletlen, hogy pl. az 1979. augusztus 4-i nagy viharban 300 embert mentettek ki a rendőrök és hajósok, pedig mi akkor is időben riasztottunk, másfél órával a vihar előtt... — Találkozom ma is nosztalgizáló emberekkel, akik szerint „milyen szép volt a lövés, esténként tűzijátékra emlékeztetett”. Engem viszont az áldozatokra!

Milyen szakmai kitüntetésekben részesültél pályafutásod során?

1970-ben Dési Frigvestől vehettem át a Centenárium emlékérmét, 1976-ban lettem az OMSZ kiváló dolgozója. 1988-ban *Rákóczi Ferenc* egyetemi tanárral együtt részesültem az osztrák GERHARD SCHINZE díjban, 1990-ben kaptam meg a Magyar Meteorológiai Társaság Steiner Lajos emlékérmét, majd 1997-ben a Somogy Polgáraiért díjat („magas színvonalú szakmai munkáért” indokolással), végül 2000-ben a PRO METEOROLOGIA kitüntetését. Az ELTE Kari Tanácsa 2005 szeptemberében „Dr. v. Böjti Bélának” arany oklevelet adományozott (ahol a „v.” betű a hősi halált halt édesapám után örökölt vitézi cím rövidítése). Kitüntetéseimnél azonban fontosabb a jó Isten ajándéka, a meglévő egészség. Zogulla párom idén kapja meg arany diplomáját.

28 év igazán hosszú idő az Observatórium élen, nagy felelősséggel járó beosztás. Bizonyára van olyan emléked, humoros vagy megrendítő, amit megosztanál a LÉGKÖR olvasóival?

1987-ben egy nyári hajnalon a szomszéd kertész átszól, hogy

WMO fotikári látogatás után a siófoki „Borharapó”-ban (1986)

„Doktor úr, nézze már meg távcsővel, mintha egy ember lenne a vízben”. Tényleg, látom, hogy egy kis gyerek himbálózik úszógumin. Akkor még volt csónakunk, gyorsan beveztem hozzá, lila volt a szája, áttemeltem a csónakba, de nem tudtam beszélni vele, nem tudott magyarul. Csakhamar kiderült, hogy a fiú lengyel, 6 éves, előző este érkezett osztrák-lengyel szüleivel a Szabadi-Sóstói kempingbe, ott meglógott tőlük és fürdőnadrágban beült az úszógumiba, a keleti szél meg elsodorta; az egész éjszakát a vízben töltötte, amíg észre nem vettük Siófoknál. Enyhe volt az éjszaka, ezért nem hűlt ki teljesen. Már sokan keresték, a vízirendőrség leginkább, amikor bejelentettem nekik a talált személyt. Hát ne tudjátok meg, milyen megrendítő jelenet volt, amikor a rendőrök meghozták a szülőket; ott mindenki könnyezett. Kivéve a gyereket, aki azonnal az Observatórium felfedezésére indult, „Megnézem már, hová kerültem...” mondta az apjának.

Más, inkább humoros történet: reggel mentem be szolgálatba, az éjszakás kolléga azzal fogad, hogy keresnek téged, két szőke lány. Tényleg, norvég lányok voltak, előző évben találkoztam velük kint és ők most Magyarországon járva meglátogattak. Annyit mondtam nekik, vetkőztek le, menjetek fürdeni, később majd beszélgetünk. Ők ezt szó szerint vették és – jó skandináv szokás szerint – teljesen meztelenül indultak ki az Observatóriumból strandolni; a kerítéstől rángattam vissza őket, már sokan voltak ott idegenek. Kaptam tőlük emlékebe egy nadrágot, „Boldog karácsonyt” felirattal és a norvég zászlóval.

A nyári nagy nyüzsgés után mit csináltak télen?

Először is lecsúszattuk a nyári túlmunkát: volt olyan hónap, amikor 269 órát teljesítettem. Azután jöhetett a kutatómunka, amivel megalapoztuk a következő szezont. Megfelrendeltek a központba télen, a

gálans Gazdasági Főosztály egyszer a Margitszigeti Nagyszállóban foglalt nekem szállást: az volt télen a legolcsóbb.

Mivel foglalkozol nyugdíjasként, mennyire követed szakmánk fejlődését, újabb eredményeit?

Munkában eltöltött 35 évemből 28 évig vezettem az Observatóriumot, ahol a szakmai tevékenység mellett hétköznapi teendők is akadtak: kertápolás, felújítások, technikai háttér biztosítása. 57 tudományos publikációt írtam, részben társszerzőkkel. Irodalmi szinten figyelem és csodáalom tudományunk fejlődését, így 73 évesen csak kullogok utána. Könyveimet (150) a Siófoki Könyvtár, családi emlékeimet a Kőszegi Városi Múzeum, a viharjelző évek anyagát pedig az OMSZ Múzeum őrzi. Kikapcsolódásként az otthon szeretete, a nyugalom szolgál, meg a zene, színház, vadászat, természetjárás és a kerékpározás. A csúcs azonban a mobiltelefonom, a mindenem. Unokáim szerint ennek „profija” vagyok.

Miként látod a viharjelzés mostani helyzetét és – banális kérdés, de mindig feltesszük – milyen tanácsokat adnál egy mai, fiatal, pályakezdő viharjelző meteorológusnak?

A számítógépek eszközök, a bevitt gondolatok, elméletek, prognózisok, nowcasting megoldások a műholdak és radarok világában sem helyettesíthetik a természet közvetlen ismeretét. A légköri folyamatokban van analógia, ezért nem dobnám ki a régi katalógusokat, gépre vinném elődeink makroszinoptikus helyzetét, beleértve *Fritz Rodewald* munkáit is (hamburgi szinoptikus volt a múlt században).

Végül köszönöm a beszélgetést, szívélyes barátsággal és szeretettel gondolok tisztelőimre, de haragosaimra is, ha vannak. A Balaton

térségében a korszerű megfigyelési technika (radar, műhold, automaták) és az új jelzőrendszer bevezetése előtt, *évtizedekig fennállt egy tömegszerencsétlenség veszélye*, aminek mi meteorológusok persze mindig tudatában voltunk. Ezért befejezésül hadd olvassam fel a fohászt, amit nyugdíjazásomkor, a viharjelzésben eltöltött közel három évtized után írtam: „*Mindenható Isten! Áldd meg azokat, akik az igazságért és a tudományokért dolgoznak. A más világnézetet vallóknak is sok szerencsét és sikert kívánok további munkájukban. Fájdalom, ha a balatoni áldozatokra gondolsz, szerencse és öröm, hogy az elmúlt vezetésem alatt túlbiztosítás ugyan előfordult, de viharjelzés hiánya miatt áldozat nem volt. Áldd meg az itt dolgozókat jó egészséggel, hosszú élettel, jutalmazd meg őket anyagiakkal. Egy nehéz korszakban elmentem hazámból Albániába, még nehezebbkor várt rám itthon, amikor visszatértem. A jövőt tekintve optimista vagyok; a tudomány észlelőire, meteorológusokra, technikusokra, számítógépes szakemberekre nagy jövő vár. Tessék utazni, világot látni, másoktól tanulni.*”

Kelt Siófokon, 1990 júniusában, Péter és Pál napján”.

Köszönjük az interjút!

Forró július

A *Weather* c. magazin 2006. novemberi száma rövid összeállítást közölt 2006. júliusának éghajlati szélsőségeiről. Spanyolországtól a balti államokig majd mindenhol 3 fokot elérő pozitív anomáliák találhatók, de Németország, Svájc, Belgium és Lengyelország egyes részein az eltérés az 5 fokot is meghaladta. Még a Berni Alpok csúcsán (Jungfraujoch, 3584 m) is 4 fokkal az átlag fölött, +2,8°C volt a havi átlag. Számos állomáson a mérések kezdete óta nem volt ilyen meleg július.